

ELABORAT O TEMATSKOJ KULTURNOJ RUTI

Projekt „CULTROUTE“

IPA HUHR/1101/1.2.3/0021

Izradio: „Poduzetnički centar Beli Manastir“ d.o.o.

Siječanj, 2016.

OPĆINA PETLOVAC

Geografski i geoprometni položaj

Općina Petlovac smještena je na krajnjem sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske i dio je Osječko-baranjske županije te prirodno-geografske cjeline Baranje koja se nalazi u trokutu između rijeka Drave, Dunava i državne granice prema Republici Mađarskoj.

Cijelim svojim teritorijem pripada središnjem sjevernom dijelu prostora Osječko-baranjske županije te sjeverozapadnom geografskom dijelu Baranje. Područje općine Petlovac nalazi se u okruženju Grada Belog Manastira, na sjeveroistoku, općine Jagodnjak na jugoistoku, Grada Valpova na jugu, Grada Belišća na jugozapadu i zapadu, dok se sjeverni dio Općine nalazi uz državnu granicu prema Republici Mađarskoj. Takav geoprometni položaj predstavlja svojevrsno ograničenje u sustavu prometnog povezivanja te njegovu razvoju. Cestovni promet je jedina grana prometa kojim Općina ostvaruje veze s užim i širim okruženjem i to putem trasa dviju državnih cesta: D517 i D211. Most preko rijeke Drave kod Belišća značajno utječe na kvalitetu prometne prohodnosti prostora, a izgradnjom buduće autoceste u koridoru Vc prostor Općine dobit će pristup na prometnu mrežu europskih autocesta.

Površina, stanovništvo, naseljenost

Površina općine Petlovac iznosi 9.384 ha ili 93,84 km² pri čemu udio Općine u površini Županije iznosi 2,2%. Na području općine Petlovac, prema popisu stanovništva 2011. godine živjelo je ukupno 2.405 stanovnika.

Tablica br. 1.

Broj stanovnika u Županiji i Općini po popisnim godinama

Područje	1981.	1991.	2001.	2011.
Osječko-baranjska županija	356.286	367.193	330.506	305.032
Općina Petlovac	3.730	3.785	2.743	2.405

Opći trend kretanja stanovništva Općine i Županije pokazuje isti smjer s time da se nakon 1991. godine broj stanovništva intenzivnije smanjio. Razdoblje 1991.-2011. godine pokazuje prirodno i mehaničko smanjenje broja stanovništva. S time je povezana činjenica da je područje općine Petlovac kao i cijela Baranja bilo ratom zahvaćeno područje i okupirano od 1991. do 1998. godine. U tom razdoblju bile su prisutne prisilne ratne migracije i veći dio stanovništva bio je prisiljen napustiti svoje domove. 1998. godine započela je obnova i povratak stanovništva, međutim nisu se svi prognanici vratili što je vidljivo i po broju stanovnika 2001. i 2011. godine.

Stanovništvo Općine je 2011. godine živjelo raspoređeno u devet naselja, s time da u jednom (Sudaraž) nije bilo stanovništva.

Tablica br. 2.

Broj stanovnika u naseljima Općine po popisnim godinama

Red. broj	Naselje	1991.	2001.	2011.
1.	Baranjsko Petrovo Selo	779	570	525
2.	Luč	735	487	435
3.	Novi Bezdan	376	329	300
4.	Novo Nevesinje	115	73	63
5.	Petlovac	1.012	801	714
6.	Sudaraž	-	-	-
7.	Širine	170	86	58
8.	Torjanci	476	317	267
9.	Zeleno Polje	122	80	43
Ukupno Općina:		3.785	2.743	2.405

Ovdje je bitno napomenuti su četiri naselja (Novo Nevesinje, Sudaraž, Širine i Zeleno Polje) 1991. godine bila proglašena samostalnim naseljima, a do tada su bila u sastavu drugih naselja te zbog toga usporedba s brojem stanovnika iz 1981. godine nije uzeta kao relevantna. Kao što je vidljivo, broj stanovnika se smanjio u svim naseljima Općine.

Dobna struktura stanovništva izrazito je nepovoljna i ima obilježje izrazito duboke demografske starosti. Uzimajući u obzir sve rečeno može se zaključiti da demografska slika nije povoljna.

Naselja

Općina Petlovac sastoji se od 9 naselja - Baranjsko Petrovo Selo, Luč, Novi Bezdan, Novo Nevesinje, Sudaraž, Širine, Torjanci i Zeleno Polje - s naseljem Petlovac kao općinskim središtem. Najveće naselje po broju stanovnika je naselja Petlovac, a naselje Sudaraž koje nema stanovnika je naselje u odumiranju.

Karakteristična gradnja u naseljima Općine su niski stambeni, uglavnom prizemni slobodnostojeći ili poluugrađeni objekti na građevnim česticama velike dubine, u pravilu preko 100 metara. Po svojim specifičnostima među naseljima se izdvajaju Sudaraž, Širine i Zeleno Polje koji su tzv. pustare dravskog područja Baranje. Oni su primjeri brojnih beljskih pustara¹ koje su nastajale krajem prve i u drugoj polovici 19. stoljeća. Ta su područja danas relativno napuštena. Dijelom sačuvane građevine pokazuju karakterističan princip gradnje i planiranja tih proizvodno-stambenih jedinica koje su sadržavale osnovnu proizvodnu jedinicu te grupirane stambene objekte udaljene stotinjak metara od nje. Ne previše izdvojeno od gospodarskih i stambenih objekata redovito se nalazila upravna zgrada koja je u pravilu bila smještena u sklopu manjeg parka.

Po svojoj urbanističkoj organizaciji i graditeljskoj vrsnoći baranjske, odn. beljske pustare jedinstven su primjer u Hrvatskoj.

¹ usp. Kornelija Pacanović Zvečevac, „Pustare Baranje – ponos ili sramota“, Godišnjak Ogranka Matice hrvatske u Belom Manastiru, br. 6/2009, Beli Manastir, 2010.

Struktura zemljišta po kategorijama korištenja

Tablica br. 3.

Kategorija zemljišta	Površina (ha)	Struktura %
Ukupne poljoprivredne površine	5.467	58,3
Šume	2.547	27,1
Trstici i bare	153	1,6
Vodotoci i kanali	625	6,7
Neplodno	592	6,3
Ukupno:	9.384	100

Kao što je iz tablice vidljivo, u strukturi površina Općine najzastupljenije su poljoprivredne površine, a potom šume. Građevinsko zemljište nije katastarska kategorija pa nije ovdje navedeno. Njegova ukupna površina na području Općine iznosi 669,05 ha, odnosno 7,1% površine Općine.

Prirodna obilježja Općine Petlovac

a) Reljef

„Područje općine Petlovac pripada širem području nizinskog, ravničarskog područja Baranje kao dijela Osječko-baranjske županije, odnosno šire geografske regije Istočne Hrvatske.

Na današnji izgled i osobine reljefa šireg područja, pa tako i područja općine Petlovac djelovali su tektonski procesi, vodotoci, te klimatske promjene od pleistocena naovamo, koji su međusobnim djelovanjem doveli do stvaranja složenih morfoloških oblika.

Na širem području Baranje mogu se izdvojiti tri osnovna tipa reljefa: nizinski (fluvijalni i fluviomočvarki), ravnjački (lesne zaravni) i brdske (tektonski).

U morfostruktturnom smislu nizine ulaze u kategoriju akumulacijsko-tektonskog, a ravnjaci (lesne zaravni) i Bansko brdo u kategoriju akumulacijsko-denudacijskog reljefa (A. Bognar, 1980.)

Nizine su najrasprostranjeniji tip reljefa šireg područja, u okviru kojih se izdvajaju poloj i terasna nizina (starija holocenska, mlađa i starija virmska terasa). Područje općine Petlovac je u cijelosti nizinsko područje u kojemu se mogu izdiferencirati svi tipovi navedenog nizinskog reljefa. Nizinsko područje općine Petlovac pripada nizinskom području rijeke Drave, koje je i

najrasprostranjenije nizinsko područje šireg područja, budući da zauzima preko polovine područja Baranje.

Poloj Drave je izdužen i blago nagnut u pravcu sjeverozapad-jugoistok u dužini od 56 km. Najniže nadmorske visine terena na sjeverozapadnu se kreću od 90-91 m.

U okviru poloja razlikuju se tri sektora, a prvi, od naselja Torjanci do Osijeka, oblikovan je meandriranjem. U tako formiranom reljefu nastale su mrtvaje, grede, te manji rukavci. U okviru poloja se izdvajaju viši (86-90 m) i niži (82-86 m) nivo poloja. Poloj je dio erozijske udubine koju je rijeka Drava oblikovala i ispunila svojim taložinama od početka mlađeg pleistocena.

Iznad poloja Drave stepeničasto se izdiže prostor starije holocenske i starije i mlađe virmske terase Drave. Kao nešto viši tereni, sastavljeni su od fluvijalnog praporra, debljine 3-6 m. U podlozi riječne terase su pijesci i gline.

Starija virmska terasa Drave nije cjelovita, nego je naplavna ravan Karašice dijeli na sjeverni, manji dio, koji je malim dijelom na području općine Petlovac i južni, već dio. Riječni sedimenti pokriveni su prapornim naslagama, debljine i do 20,0 m.

Prostor mlađe virmske i starije holocenske terase pripada području plavine Drave. U sastavu ovih terasa sudjeluju fluvijalni les i lesu slični sedimenti, pijesci i šljunci. Obje terase dio su plitke erozijske udubine koju je Drava usjekla i ispunila taložinama nakon virma.

U prostoru Općine, riječne terase su ocjeditija područja koja su stoga pogodnija za naseljavanje, odnosno formiranje naselja. Stoga su i naselja nastala u sjevernijim dijelovima Općine, na nadmorskim visinama od 88 m-95,5 m.“

Tablica br. 4.

Prosječna nadmorska visina

Red. broj	Naselje	Prosječna nadmorska visina (m)
1.	Baranjsko Petrovo Selo	89
2.	Luč	91
3.	Novi Bezdan	89
4.	Novo Nevesinje	91,5
5.	Petlovac	93
6.	Sudaraž	93,6
7.	Širine	90
8.	Torjanci	88
9.	Zeleno Polje	95,5

b) Klima

Klimatska obilježja prostora općine Petlovac dio su klimatskih osobina šireg prostora Baranje i područja Istočne Hrvatske u kojemu prevladava umjereno kontinentalna klima koju karakteriziraju česte i intenzivne promjene vremena kao i homogenost klimatskih osobina uzrokovanih malim reljefnim razlikama terena.

Srednje godišnje temperature zraka na području Općine Petlovac dobivene su prema mjerjenjima na meteorološkim postajama u neposrednoj okolini Općine i kreću se u rasponu od 10,7°C (meteorološke postaj Osijek i Brestovac) do 11,0°C (meteorološke postaje Osijek i Donji Miholjac), a prema mjerjenjima u razdoblju od 1978.-1998.

Srednje mjesечne temperature zraka rastu do srpnja, kada dostižu maksimum (21,4°C Osijek, 21,6° C-Donji Miholjac i 21,9°C Brestovac), nakon čega opadaju. Najniže vrijednosti zabilježene su u siječnju s minimumom temperature (-1,4°C Osijek, -1,3°C Brestovac, i -1,1°C Donji Miholjac).

Maksimalne temperature zraka javljaju se u ljetnim mjesecima. Apsolutni maksimum temperature zabilježen je u Osijeku, u srpnju od 40°C, u Donjem Miholjcu 39,2°C te 38°C u Brestovcu. Minimum temperature javlja se u zimskoj polovini godine, a apsolutni minimum od -27,4°C zabilježen je u Brestovcu, -26,0°C u Donjem Miholjcu, -25,4°C u Osijeku. Vjerojatnost pojavljivanja takvih ekstremnih temperatura veoma je mala.

Prosječna godišnja količina oborine zabilježena na ovim područjima kreće se od 638 mm (Brestovac), 645 mm (Kneževi), 648 mm (Branjin Vrh), 685,7 mm (Osijek) do 753,2 mm (Donji Miholjac). Ovdje se izdvajaju dva para ekstrema. *Glavni maksimum oborina* – javlja se početkom ljeta (najčešće u 6. mjesecu), a sporedni krajem jeseni, u 9. mjesecu. *Glavni minimum oborina* – javlja se sredinom jeseni u 10. mjesecu, a sporedni krajem zime ili početkom proljeća u 2. i 3. mjesecu. Izražena je i vrlo velika varijabilnost oborinskog režima, a i česta odstupanja od njega.

Oborine u obliku snijega u prosjeku se javljaju 20,5 dana u Baranji, odnosno 26 dana za područje Osijeka i ne zadržavaju se dugo. Također, česta su odstupanja i od tog prosjeka.

c) Hidrološka i hidrogeološka obilježja

Područje općine Petlovac pripada vodnom području sliva Drave i Dunava i u cijelosti se nalazi na Slivnom području "Baranja". Slivno područje "Baranja" obuhvaća sjeveroistočni dio Osječko-baranjske županije i smješteno je između rijeka Drave i Dunava. Područje je s istoka

omeđeno rijekom Dunav, sa sjevera i zapada državnom granicom prema Republici Mađarskoj, a s juga rijekom Dravom. Unutar toga područja razlikuju se tri sektora: Dravski, Dunavski i Karašica sektor. Područje općine Petlovac sjeverno od ceste Baranjsko Petrovo Selo-Bolman pripada Karašica sektoru, a južno od ceste Dravskom sektoru.

Uz tok rijeke Drave na području Općine širi se kontinuirani pojas šuma. Većinom su to šume mekih listača s rijetkim hrastovima te umjetno podignutim kulturama euroameričkih topola i vrba u mozaiku s prirodnim šumama crne i bijele topole, vrbe i poljskog jasena. Osim šumske vegetacije, ovdje se pojavljuju i površine mozaičnih travnjačkih vrsta, niske vegetacija i obradive površine.

Zaštićeni dijelovi prirode i kulturna dobra

a) Zaštićeni dijelovi prirode

"Zakonom o zaštiti prirode" Republike Hrvatske prirodna baština na području općine Petlovac nije zaštićena niti u jednoj kategoriji.

b) Kulturna dobra

„Većina naselja u općini Petlovac zadržala je izvornu tipologiju i povijesnu matricu. Ambijentalno sačuvani izgled naselja-sela van glavnih putova karakterizira još razmjerno brojan fond tradicijskih građevina koje svojom tipološkom raznolikošću, oblikovnim i dekorativnim vrijednostima čine cjeloviti sklop u kojem su sačuvane sve temeljne vrijednosti pučkog graditeljstva.

Novim oblicima arhitekture poremećeno je ruralno tradicijsko mjerilo naročito kod sela koja se nalaze uz glavne prometnice. Dio tradicijskog graditeljstva više nema spomenička obilježja, jer su povijesni objekti prerađivali adaptirani za suvremene potrebe, ili su pak tradicijske okućnice degradirane uklanjanjem brojnih starijih zgrada i izgradnjom neuklopjenih novih katnih zgrada uz poteze povijesnih prizemnica. Ulice su degradirane povlačenjem novih kuća od regulacijske linije i izgradnjom netipičnih stambenih i gospodarskih zgrada.“

Veća sustavna istraživanja povijesnog prostora na prostoru općine Petlovac do sada nisu provedena. Djelomično zbog toga došlo je do većih devastacija sakralnih spomenika, crkava, kapelica i raspela koje su nastale uslijed neredovitog ili nestručnog održavanja korištenjem neodgovarajućih zamjenskih materijala i metoda. Osim ruralnih cjelina u Općini Petlovac

nalaze se još i pojedinačne zaštićene profane i sakralne građevine, arheološki lokaliteti i etnološki spomenici i spomen obilježja vezana za radnički pokret i drugi svjetski rat te zbirke pokretnih predmeta po crkvama.

Registrirana i preventivno zaštićena kulturna dobra u Općini Petlovac:

1. Baranjsko Petrovo Selo, Crkva sv. Lovre, prev. br. 370/94.
2. Petlovac, Župna crkva Našašća sv. Križa, prev. br. 370/94.
3. Torjanci, Župna crkva Rođenja BDM, prev. br. 370/10/94.
4. Luč, Župna crkva sv. Marije Magdalene, reg. br. 547.
5. Petlovac, Antički arheološki lokalitet "Grobljanska poljana", reg. br. 387.
6. "Popova zemlja", antički arheološki lokalitet, Reg. br. 713.

Evidentirani arheološki lokaliteti u Općini Petlovac:

1. Luč "Dinjište" – antički arheološki lokalitet
2. Luč "Henja"- srednjovjekovni arheološki lokalitet"

Kulturna dobra lokalnog značenja u Općini Petlovac:

1. Petlovac, Tradicijska kuća, Nova ulica 13.
2. Torjanci, Ambar u Kneževoj ulici br. 39
3. Baranjsko Petrovo Selo, Skupna grobnica palim borcima između mjesnog groblja i ceste
4. Novo Nevesinje, Spomen ploča u čast palim borcima NOR-a i ŽFT
5. Torjanci, Spomenik palim borcima NOR-a i ŽFT, Graničarska ulica
6. Zeleno Polje, Spomen ploča na zgradi prijekog vojnog suda
7. Petlovac, Spomenik palim borcima u mjestu

Prirodni potencijal i korištenje resursa

a) Poljoprivredne površine

Poljoprivredno zemljište jedno od je najznačajnijih prirodnih bogatstava te je kao vrijedan prirodni resurs i pod osobitom zaštitom Države. Taj obnovljivi prirodni resurs je na području Republike Hrvatske razmjerno dobre plodnosti i jedan je od očuvanijih prirodnih resursa u odnosu na zemlje u okruženju. Na području općine Petlovac ukupne poljoprivredne površine čine ukupno 5.468 ha, odn. 58,3% ukupne površine Općine. Obradive površine iznose 5.318 ha, što je 56,7% ukupne površine Općine. Strukturu obradivih poljoprivrednih površina čine oranice sa 96,2%, voćnjaci 0,2%, vinogradi 0,1%, i livade 3,5%. U okvir ostalih obradivih površina spadaju i pašnjaci s ukupno 150 ha, odnosno 2,7% ukupnih poljoprivrednih površina. Na području općine Petlovac šume su zastupljene s 2.547 ha, odn. 27,1% ukupnog područja Općine. Dio površine Općine čine i neplodna tla koja zauzimaju 1.216 ha, odn. 13% teritorija Općine.

b) Šumske površine

Kao obnovljivi i trajni nacionalni resurs, šume i šumsko zemljište proglašeni su Ustavom kao dobro od općeg interesa za Republiku Hrvatsku. Osim što su značajne za razvoj nekih gospodarskih grana, šume su temelj razvitka turističkog i lovnog gospodarstva.

Šume i šumsko zemljište zauzimaju 27,1% ukupne površine Općine Petlovac. Šume kojima gospodare Hrvatske šume zastupljene su na gotovo cijelom prostoru općine Petlovac. Glavnina šuma i šumskih površina nalazi se na jugozapadnom dijelu Općine, u Dravskoj inundaciji, odnosno prostoru koji je nekada bio plavljen. Formiranjem Glavnog Dravskog obrambenog nasipa dio šuma se našao u branjenom području (šume južno od naselja Torjanci, naselja Novo Nevesinje i naselja Novi Bezdan). Ostale šume su u privatnom vlasništvu i na prostoru Općine prisutne su u vrlo malom obimu.

Šume općine Petlovac nalaze se na području gospodarskih jedinica Jagodnjačke šume, Torjanačke šume i Valpovačke podravske šume i njima gospodare šumarija Baranjsko Petrovo selo i šumarija Valpovo. To su uglavnom umjetno podignute šume (kulture) euroameričkih topola i vrba u mozaiku sa prirodnim šumama crne i bijele topole, vrbe i poljskog jasena.

c) Lovišta i lovna divljač

Po svojim prirodnim osobinama prostor općine Petlovac vrlo je kvalitetan za lov i lovno gospodarstvo. U njemu su dijelovi jednog državnog lovišta i šest zajedničkih lovišta. To su:

- Državno-vlastito otvoreno lovište br. XIV/10A "Podravlje"
- Zajedničko lovište br. 52.
- Zajedničko lovište br. 62.
- Zajedničko lovište br. 63.
- Zajedničko lovište br. 64.
- Zajedničko lovište br. 44.
- Zajedničko lovište br. 46.

Državno-vlastito otvoreno lovište br. XIV/10A "Podravlje" ustanovljeno je Rješenjem Ministarstva poljoprivrede i šumarstva kao vlastito otvoreno lovište na površinama u vlasništvu države. Ovo lovište obuhvaća sjeverozapadni i južni dio Baranje odnosno područje između rijeke Drave i naselja Torjanci, Novo Nevesinje, Bolman i Jagodnjak. Lovište je nizinskog tipa s odličnim uvjetima za razvoj i boravak divljači. Od divljači koja prirodno obitava ili se prvenstveno uzgaja značajni su: jelen obični, srna obična, svinja divlja, fazan, zec obični, trčka, divlje patke, crna liska.

Zajedničko otvoreno lovište br. 62. pripada panonskom tipu lovišta. Dominira ravničasti reljef, a jedan mali dio na istoku (iznad grada B. Manastir) obuhvaća zapadne padine Baranjske planine, reljefno najizrazitijeg dijela Baranje. Prema stanju iz 2000. godine u lovištu prirodno obitava: srna obična, 20 grla; zec obični, 40 grla; fazan, 120 kljunova; trčka skvržulja 30 kljunova. Od ostalih stalnih vrsta sitne divljači prisutna je: lisica (25 grla); jazavac (10 grla); kuna zlatica (10 grla); lisica mala (10 grla); tvor (6 grla); vrana siva (40 kljunova); vrana gačac (40 kljunova); svraka (40 kljunova); čavka (40 kljunova); šojka (30 kljunova). Također su prisutne i sezonske vrste sitne divljači od kojih su značajne selice stanačice (prepelica pučpura, divlja patka, divlja guska, divlja grlica, divlji golub).

Zajedničko otvoreno lovište br. 63. Smješteno je u sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske uz državnu granicu koja je ujedno i njegova istočna i sjeverna granica. Ovo lovište pripada panonskom tipu lovišta s potpuno ravničarskim reljefom. Od divljači koja prirodno obitava ili se prvenstveno uzgaja, nalaze se: srna obična, 10 grla; zec obični, 80 kom.; fazan, 100 kljunova;

trčka, 50 kljunova. Tijekom Domovinskog rata područje lovišta je bilo nedostupno hrvatskim vlastima, te je u to vrijeme bilo ilegalnih aktivnosti (krivolov) što se odrazilo na degradaciji stanja i opadanju kakvoće populacija divljači.

Zajedničko-otvoreno lovište br. 64., locirano je sjeverno od grada Belog Manastira uz Državnu granicu koja je ujedno i njegova sjeverozapadna granica. Lovište br. 64., je Panonsko lovište. Aktom o ustanovljenju lovišta propisana je vrsta i broj divljači koja prirodno obitava ili se prvenstveno uzgaja i to na sljedeći način: srna obična, 16 grla; zec obični, 40 komada; fazan, 80 kljunova; trčka, 40 kljunova. Lovnogospodarska osnova za ovo lovište izrađena je tijekom 2000. godine i to za razdoblje do 31. ožujka 2010. godine. Njome je utvrđeno sljedeće stanje divljači (za 2000. godinu): srna obična, 20 grla; zec obični, 40 komada; fazan, 180 kljunova; trčka, 40 kljunova. Od ostalih stalnih vrsta sitne divljači prisutno je bilo: lisica, 20 grla; jazavac, 10 grla; kuna zlatica, 10 grla; lisica mala, 10 grla; tvor, 6 grla; siva vrana, 40 kljunova; vrana gačac, 40 kljunova, svraka, 40 kljunova; čavka, 40 kljunova; šojka, 30 kljunova. U vrijeme dok lovište nije bilo dostupno hrvatskim vlastima u lovištu je bilo krivolova, što se odrazilo na degradaciji staništa i opadanje kakvoće populacija divljači. Dio površina lovišta još uvijek je miniran te stoga niti nije korišten za lovne aktivnosti.

Zajedničko lovište br. 52., ustanovljeno je Odlukom Skupštine Osječko-baranjske županije (Županijski glasnik br. 5/96.) na ukupnoj površini od 3.647 ha koje se najvećim dijelom nalaze na području općine Petlovac. Lovište zauzima sjeverni i sjeverozapadni dio Općine i pripada panonskom tipu lovišta. To su uglavnom poljoprivredne površine koje su pogodne kao stanište za uzgoj i boravak srne obične i divlje svinje. Od sitne divljači prisutni su: zec obični, fazan, te trčka skvržulja. U lovištu prirodno obitavaju ili se prvenstveno uzgajaju sljedeće vrste divljači: srna obična (56 grla), zec obični (158 kom.), fazan (466 kljunova) i trčka (75 kljunova). Zajedničko lovište br. 44. pripada panonskom tipu lovišta. Lovnogospodarski kapacitet je sljedeći: srna obična (72 grla); zec obični (222 komada); fazan (1.008 kljunova); trčka (120 kljunova).

Zajedničko lovište br.46., locirano je na jugoistočnom dijelu Općine i prostorno zauzima njezin vrlo mali dio. Lovište zauzima površinu od 1.632 ha. Općini Petlovac pripada 22 ha ovog lovišta. U lovištu prirodno obitavaju ili se prvenstveno uzgajaju sljedeće vrste divljači: srna

obična, zec obični, fazan i trčka kljunova. Zajedničko lovište br.46 pripada panonskom tipu lovišta.

Gospodarski potencijal

a) Turizam

Cjelokupno područje Baranje pa tako i područje općine Petlovac bilježi lagani gospodarski, ugostiteljski i turistički oporavak od posljedica privremene ratne okupiranosti. Područje Baranje je u dosadašnjem turističkim okvirima uglavnom bilo poznato po svojim prirodnim potencijalima - vodotocima, šumama, zaštićenoj prirodi, poljoprivrednom zemljištu visoke plodnosti, bogatstvu i raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta. Uz sve spomenuto, važni elementi turističke ponude bili su i očuvan ruralni prostor s bogatom i raznolikom kulturno-povijesnom i folklornom baštinom kao i poznata gastronomска ponuda.

Ponovno oživljavanje i iskorištavanje navedenih resursa odvija se postupno. Međutim, u međuvremenu je došlo do značajnih promjena u strukturi turističke potražnje na međunarodnoj razini i promjena u izboru destinacija. Također, na ovim prostorima je došlo do prekida tranzitnih tokova i zapuštanja ugostiteljskih objekata.

Ruralni prostor općine Petlovac u okviru ugostiteljskih kapaciteta raspolože tek s nekolicinom ugostiteljskih objekata tipa caffe bar i buffet, što odražava skromnu ugostiteljsku ponudu. Što se tiče smještajnih kapaciteta na području općine Petlovac, oni su namijenjeni lovцима i nalaze se u okviru lovačkih kuća (LD "Fazan" Baranjsko Petrovo Selo, oko 5 ležajeva u staroj karauli te LD "Vidra" Luč, s oko 5 ležajeva). Spomenuti kapaciteti zatvorenog su tipa i namijenjeni su lovциma u vrijeme trajanja lova.

Na prostoru Općine, a izvan područja naselja, nalaze se prirodna područja koja su poznata kao izletnička i rekreacijska odredišta. Od njih je najpoznatije područje "Bakanga" koje se nalazi uz rukavac Drave, jugoistočno od naselja Novo Nevesinje. To je poznato i tradicionalno izletničko područje za stanovništvo u okruženju.

Uz naselje Baranjsko Petrovo Selo, a uz kanal Dravica (Stara Drava), nalazi se također prirodno područje, koje je popularno kod športskih ribolovaca i izletnika.

Na području Općine tradicionalno se održavaju određene manifestacije koje imaju određeni turistički potencijal i privlače brojne posjetitelje. Među tim manifestacijama izdvajaju se tradicionalni malonogometni turniri u Petlovcu i Baranjskom Petrovom Selu. Oni okupljaju i do 1.500 posjetitelja. Među manifestacijama posebno se izdvajaju „Petaračke buše“, koje se tijekom veljače održavaju u Baranjskom Petrovom Selu i okupljaju i do 2.000 posjetitelja. Ovom manifestacijom ujedno se prezentiraju i čuvaju bogate folklorne tradicije naroda koji žive na ovim prostorima.

Tijekom svibnja u naselju Novi Bezdan održava se tradicionalna manifestacija postavljanje svibanjskog drveta. Ova manifestacija koja je doprinos očuvanju običaja naroda ovog područja okupi i do 500 posjetitelja.

Društvene djelatnosti

a) Obrazovanje

Osnovno obrazovanje

Na području Općine Petlovac djeluju 4 područne škole koje su dio matične osnovne škole u naselju Šećerana te područna škola Novi Bezdan, na mađarskom jeziku, kao dio matične škole Zmajevac u općini Kneževi Vinogradi. Spomenute područne škole matične škole “Šećerana”

djeluju u naseljima Luč, Petlovac, Baranjsko Petrovo Selo i Torjanci i obuhvaćaju učenike naselja Baranjsko Petrovo Selo, Luč, Petlovac, Sudaraž, Širine, Torjanci i Zeleno Polje.

Područna škola Novi Bezdan obuhvaća učenike naselja Novi Bezdan. Učenici naselja Novo Nevesinje pohađaju područnu školu Bolman i osnovnu školu Jagodnjak za učenike 5.-8.

razreda.

Predškolski odgoj

U naselju Petlovac, u sklopu Područne škole, a u suradnji s Dječjim vrtićem „Cvrčak“ iz Belog Manastira organiziran je predškolski odgoj. U Vrtiću se provodi primarni šestosatni program predškolskog odgoja i naobrazbe za djecu s područja Općine Petlovac od 3 godine života do polaska u školu.

b) Zdravstvo

Zdravstvena zaštita na području općine Petlovac obavlja jedna ambulanta s jednim zaposlenim liječničkim timom opće prakse koja se nalazi u naselju Baranjsko Petrovo Selo. Spomenutoj ambulanti gravitiraju stanovnici naselja Baranjsko Petrovo Selo, Novi Bezdan, Novo Nevesinje i Torjanci.

c) *Kultura*

Domovi kulture u kojima se održavaju društveni i drugi javni skupovi nalaze se u naseljima Petlovac, Baranjsko Petrovo Selo, Novi Bezdan i Torjanci. U naselju Luč dom kulture je razrušen u Domovinskom ratu.

d) *Vjerske institucije*

Na području Općine Petlovac nalazi se 5 rimokatoličkih crkava:

1. Župna crkva „Našašća sv. Križa“ u naselju Petlovac kojoj gravitiraju stanovnici naselja Petlovac, Zeleno Polje i Širine
2. Župna crkva „Sv. Lovre“ u naselju Baranjsko Petrovo Selo kojoj gravitiraju stanovnici naselja Baranjsko Petrovo Selo
3. Župna crkva „Sv. Marije Magdalene“ u naselju Luč kojoj gravitiraju stanovnici naselja Luč
4. Župna crkva „Rođenja BDM“ u naselju Torjanci kojoj gravitiraju stanovnici naselja Torjanci
5. Crkva „Sv. Mihalj“ u naselju Novi Bezdan kojoj gravitiraju stanovnici naselja Novi Bezdan

e) *Udruge*

Na području Općine Petlovac djeluju sljedeće udruge:

Udruga mladeži “PETLOVAC“,

Udruga mladeži za njegovanje običaja Mađara Novi Bezdan,

Udruga žena Baranjsko Petrovo Selo,

Udruga žena “FIJOLICE” Petlovac,

Udruga žena “LUČANKE” Luč,

UHVIDR-a Baranjsko Petrovo Selo,

Udruga umirovljenika Općine Petlovac,

Udruga djece i mladih “Dom veselja”

f) *Dobrovoljna vatrogasna društva u Općini Petlovac:*

DVD Petlovac - Osnovan 1999. godine.

DVD Novi Bezdan - Udruga je osnovana 1999. godine.

DVD Baranjsko Petrovo Selo - Društvo je osnovano 2000. godine.

DVD Luč - Društvo je osnovano 2001. godine.

Šport i rekreacija

U Općini Petlovac šport i rekreacija stanovnika odvija se na 3 velikonogometna, košarkaškom i rukometnom igralištu koji se nalaze u naseljima Petlovac, Baranjsko Petrovo Selo i Luč.

Naselje Petlovac ima uređen Športski park koji sadrži velikonogometno igralište Nogometnog kluba „Petlovac“, košarkaško, rukometno i dječje igralište koji su namijenjeni stanovnicima naselja Petlovac, Zeleno Polje i Širine. U planu je uređenje teniskog i odbojkaškog igrališta.

Naselje Baranjsko Petrovo Selo ima uređeno velikonogometno igralište Nogometnog kluba „Dinamo“, a postoji potreba za košarkaškim, rukometnim i teniskim igralištem.

U naselju Luč postoji uređeno velikonogometno igralište Nogometnog kluba „Luč“.

U Općini Petlovac djeluju sljedeće sportske udruge, klubovi i društva:

NK “PETLOVAC” Petlovac,

NK “DINAMO” Baranjsko Petrovo Selo,

NK “LUČ” Luč,

NK “RADNIK” Novi Bezdan,

NK “GRANIČAR” Torjanci,

ŠRD “SOM” Petlovac,

ŠRD “ŠTUKA” Baranjsko Petrovo Selo,

Stolno-teniski klub “B.P.SELO”,

LD “FAZAN” Baranjsko Petrovo Selo,

LD “VIDRA” Luč,

ŠRU „GAKOVAC“ Novi Bezdan,

Komunalne djelatnosti

a) Groblja

Na području Općine Petlovac, šest naselja ima groblje. Ona se nalaze u naseljima Petlovac i Torjanci nalaze se unutar građevinskog područja naselja, dok se groblja u naseljima Baranjsko Petrovo Selo, Luč, Novi Bezdan i Novo Nevesinje nalaze izvan građevinskog područja naselja.

Prometni infrastrukturni sustav

Oblikovanje prometnog sustava Općine Petlovac uvjetovali su njen izduženi prostorni oblik, njen smještaj uz državnu granicu s Republikom Mađarskom te rijeka Drava kao južna granica.

a) Cestovni promet

Cestovni promet dominira prostorom Općine. Glavnu prometnicu predstavlja državna cesta D517 koja povezuje grad Beli Manastir i državnu cestu D7 s gradom Belišćem i državnom cestom D34. Na navedenu cestu veže se mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta koje osiguravaju pristup do svih naselja na području Općine. Naselje Torjanci zbog svog specifičnog položaja između državne granice i rijeke Drave ima jednostrani pristup s trasom županijske ceste.

Na području Općine organiziran je i javni autobusni promet, a u zoni naselja Baranjsko Petrovo Selo nalazi se međunarodni cestovni granični prijelaz.

Literatura:

Prostorni plan uređenja Općine Petlovac

<http://www.petlovac.hr/>

Republika Hrvatska - Državni zavod za statistiku <http://www.dzs.hr/>

„Tri stoljeća Belja“, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Osijek, 1986.

„Slavonija, Baranja i Srijem – vrela europske civilizacije“, Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 2009.

„Hrvatska Baranja“, Studia Ethnologica vol. 4, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet – Etnološki zavod, Zagreb, 1992.

PETLOVAC

Petlovac

„Još u rimsko doba, Petlovac je imao velik strategijski značaj. Tik uz Petlovac, malo pravcem jugoistoka, protezao se dva metara visoki nasip kojega u pučkom sjećanju bilježimo kao “rimski šanac”, a riječ je zapravo o dijelu rimskoga limesa. Svoj obrambeni nasip Rimljani su podigli kako bi spriječili neprijatelje koji su prodirali sa sjevera. Novije naselje, današnji Petlovac osnovalo je Beljsko vlastelinstvo 1752. Zapravo je to mjesto gdje su se nalazile guste šume, započinje naseljavanje prostora i traje do 1755. izgradnjom naselja Povijesna vrela bjelodano govore o nazočnosti rimskih kolonija, koje su tijekom V. i VI. stoljeća, nakon propasti Zapadnog Rimskoga Carstva kao prostor postali poprištem naseljavanja različitih naroda.

Početkom VII. stoljeća konačno stalno se naseljavaju Hrvati, koji su zacijelo pokršteni u VIII. stoljeću. Povijesni dokumenti potvrđuju da su u IX. stoljeću prostor naselili Mađari koji stvaraju svoju državu, da bi nakon toga nastala snažna srednjovjekovna državna zajednica 1102. iz sastava Uraske i Hrvatske pod zajedničkom krunom sv. Stjepana i zajedničkoga kralja Kolomana. Prateći vjerodostojnost Kanonskih vizitacija naselje je naseljeno još tijekom srednjega vijeka i nosi naziv Baranya Szent-István, odnosno Baranjski sveti Stjepan, a prema nekim autorima samo Szent István. Naziv je dobio jer je naselje bilo u posjedu Uraskog kralja sv. Stjepana, a moguće i po radi toga što je zaštitnik mjesne crkve posvećene sv. Stjepanu.

Osmanska vladavina s početka XVI. stoljeća zapravo je donijelo iščezavanje stanovništva dok je mjesto opustošeno. Krajem XVII. stoljeća oslobođenjem Baranje turske vlasti u posjed i mjesta ulazi slavni vojskovoda i pobjednik nad osmanskom silom princ Eugen Franjo Savojski kada 1698. utemeljuje vlastelinstvo Belje. Godine 1746. u Petlovac se doseljavaju Nijemci katolici iz Elsas-Lotaringije, započeli su krčiti šume te postupno oblikovati današnje mjesto Petlovac i dali mu ime Blumendorf (selo cvijeća) što se može vidjeti i danas u nekim od starih dvorišta. Razni perivoji i labirinti od cvijeća i raslinja, a posebno na Petlovačkom groblju koje je gotovo trećina njemačko. Primjerice, 1757. mjesto ima 180 osoba, a pripadaju pod katoličku župu Luč. Mjesto ima svoga učitelja što je primjereno Nijemcima koji su držali do škole. Sve do 1782. slavili su svojega crkvenog zaštitnika sv. Vendelina, no tada im je pečuški biskup grog Eszterhazy uklonio sliku sv. Vendelina s oltara i postavio sliku Rspetog Krista, pa su otada slavili svoj god Našašće sv. Križa. Crkva je osnovana 1856. a Župna crkva sagrađena je

još 1772. Petlovac Nakon što se odvojila od Župe Luč, 1859. godine prvim upraviteljem Župe Petlovac postaje Ferninand Schreir, rođ. 1827.g. u Pečuhu, gdje je završio studije i 1850. g. postao svećenikom. Bio je kapelan u Olaszu, Batakszku, Mohaču i Popovcu Godine 1862. imenuje se za župnika Župe Petlovac, a 1864.g. je morao iz ovih krajeva otići zbog nekih sporova, pa se zamijenio sa župom Ibafa. Živeći u Ibafi uzeo je i mađarsko prezime , a Franjo Ksaver Pfleger je 1864. g. došao iz župe Ibafa u Petlovac, te je 1877.g. odlikovan zlatnim križem zbog pobožnih zasluga. Selo se brzo razvijalo da bi već 1859. dobili svoju samostalnu kapeliju, a 1861. i samostalnu župu, čiji je prvi župnik bio Ferdinand Schreier. Zapravo selo se smjestilo nadomak vlastelinskog mlina na rijeci Karašici i velike vlastelinske žitnice koja je bila u neposrednoj blizini. U to vrijeme u mjestu postoji već osam obrtnika i to kolari, bačvari, tkalci, krojač i zidar. U Petlovu je vlastelinstvo držalo svoje štale s volovima i skladište hrastovih šišarki. Zbog toga su mogli sami izgraditi crkvu 1795/6 od čvrstog materijala, umjesto ranije od drveta i blata.

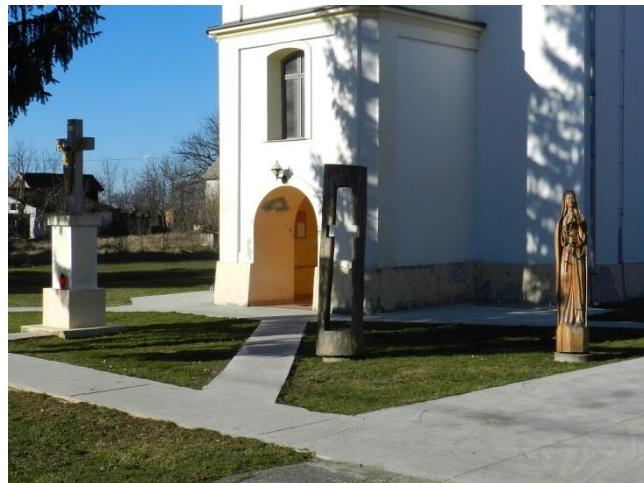
Prva polovica XIX. stoljeća pokazuje da mjesto ima 755 stanovnika i to u 97 domova i to u poljodjelstvu na prvom mjestu u vlastelinstvu Belje. Blizina šume u znatnoj je mjeri utjecala i razvitak kolarskoga obrtništva gradeći čitava kola koja su vrlo uspješno prodavali i izvan Baranje. Tragom podataka je poznato da je na istočnom dijelu sela bila smještena vlastelinska ugljara i proizvodila je vrelo kvalitetan grabov ugljen ne samo sa selo već cijeli prostor, a poznato je kako se i Osijek tu snabdijevao i ugljenom. Petlovac je s početka XX. stoljeća imao ciglanu među onih 27 koliko ih je nekoć postojalo u Baranji. Prvi svjetski rat, ili sasvim precizno prema službenom popisu 1910. selo ima 926 stanovnika i to u većini njemačke narodnosti. Nakon burnih i tragičnih događanja nakon što se raspala Austro-Ugarska monarhija 1918., južni dio Baranje pripojen je novoj Kraljevini SHS s odredbama Trianonskog mirovnog ugovora od 4. lipnja 1920. čime je većina naziva mjesta preimenovana, pa je tako i ovo selo postalo Petlovac. Slijedom popisa iz 1921. Petlovac broji 1196 stanovnika s rastom stanovnika i dalje.

Završetkom Drugog svjetskog rata 1944. tu u Baranji, odnosno svibnja 1945. većinsko njemačko pučanstvo se iseljava iz Petlovca, a u njihove prazne domove nova vlast dovodi ljudi iz Međimurja, zbog sličnosti zemljišta i susjedstva s Mađarskom. Već 1948. selo broji 1227 stanovnika, da bi danas imao prema popisu iz 2001. ima 874 stanovnika. Demografska slika i ovoga mjesta Baranje u XXI. stoljeću je zabrinjavajuća i kreće se crtom laganog iščezavanja.“

<http://www.petlovac.hr/o-nama/povijest>

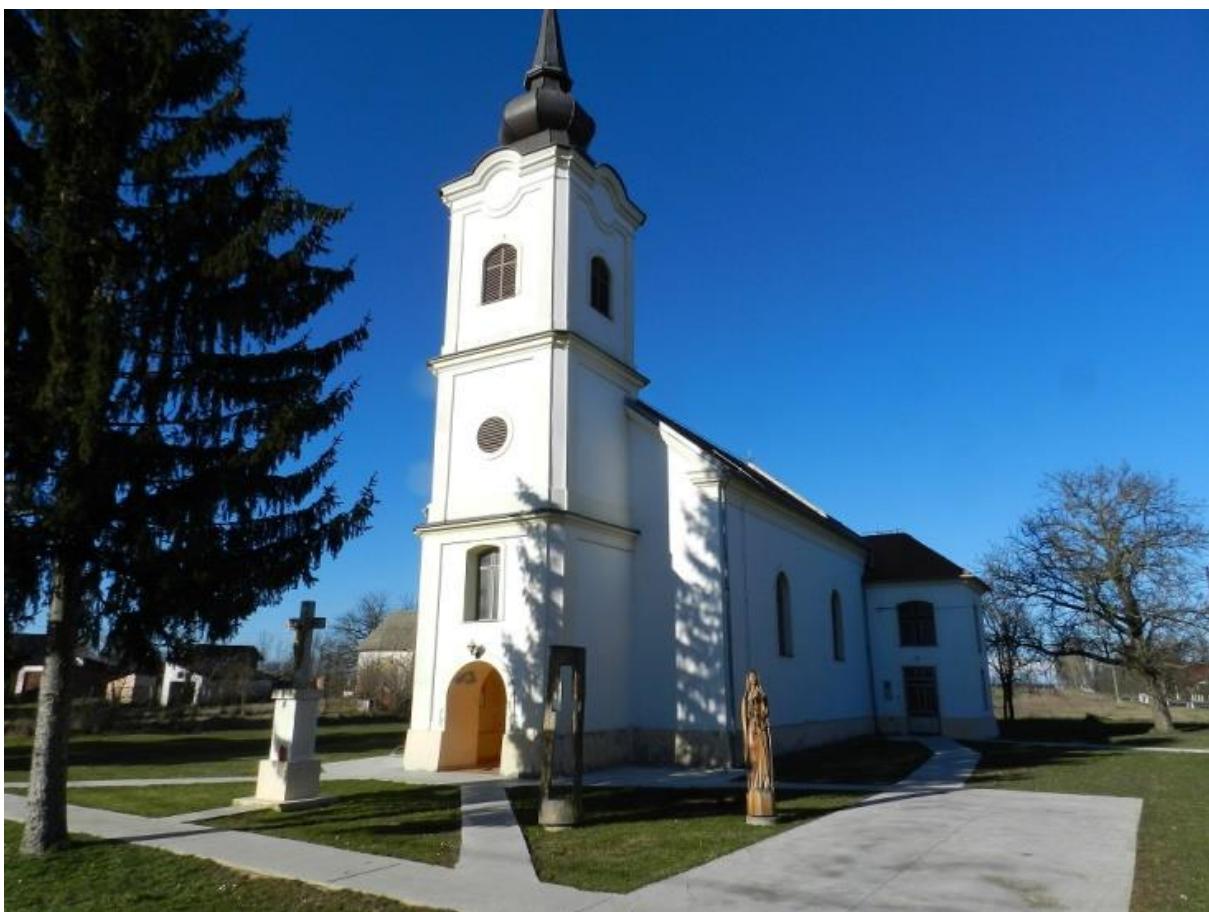

Crkva "Našašća Sv. Križa"

Crkva "Našašća Sv. Križa" u Petlovcu sagrađena je 1772. godine. Nakon što se odvojila od Župe Luč, 1859. godine prvim upraviteljem Župe Petlovac postaje Ferninand Schreir, rođ. 1827. godine u Pečuhu, gdje je završio studije i 1850. godine postao svećenikom. Bio je kapelan u Olaszu, Batakszku, Mohaću i Popovcu. Godine 1862. imenuje se za župnika Župe

Petlovac, a 1864. godine morao je iz ovih krajeva otići zbog nekih sporova pa se zamijenio sa župom Ibafa. Živeći u Ibafi uzeo je i mađarsko prezime Hangai, a Franjo Ksaver Pfleger je 1864. godine došao iz župe Ibafa u Petlovac te je 1877. godine odlikovan zlatnim križem zbog pobožnih zasluga.

<http://www.petlovac.hr/o-nama/zupe>

NOVI BEZDAN

Novi Bezdan

Novi Bezdan je smješten u zapadnom dijelu Baranje, u mikroregiji Baranjske nizine Istočnohrvatske ravnice. Udaljen je 6 km jugozapadno od općinskog sjedišta Petlovca i 12 km jugozapadno od Belog Manastira, a leži na nadmorskoj visini od 90 m. Nalazi se na raskrižju županijske cesta Ž4040 (D517 - Novi Bezdan) i nerazvrstane ceste, uz samu granicu s Mađarskom. Autobusnim vezama povezane je s Baranjskim Petrovim Selom, Petlovcem i Belim Manastirom.

Tradicionalno se za Antunovo održava dan sela, kada se organizira izložba u mađarskoj kući te razna natjecanja, pooput ribolovnog natjecanja i natjecanja u kuhanju fiša.

usp. https://hr.wikipedia.org/wiki/Novi_Bezdan

KUD Novi Bezdan

„Ciljevi Kulturno umjetničke udruge iz Novi Bezdana su očuvanje i obnavljanje tradicije i običaja mjesta, te njegovanje mađarskog jezika, narodnih pjesama i plesova. KUD Novi Bezdan ima 48 članova, te svoje ciljeve ostvaruje kroz djelovanje sekcija kao što su Ženski pjevački zbor i Glazbena sekcija i organizacijom raznih manifestacija:

- obilježavanje Međunarodnog dana žena svečanom izložbom rukotvorina i programom ženskog pjevačkog zbora, te darivanjem cvijeća;
- obilježavanje nacionalnog praznika Mađara 15. ožujka polaganjem vijenaca te nastupom folklornih skupina i zborova u Domu kulture;
- Majčin dan se obilježava darivanjem cvijeća te programom ženskog pjevačkog zbora i djece;
- Ples oko svibanjskog drveta je najznačajnija manifestacija na kojoj nastupaju plesne skupine iz Novog Bezdana, ali i skupine iz drugih krajeva Hrvatske te Mađarske;
- Božićna predstava je skup svečanosti počevši od Svetog Nikole, Badnjaka, Božića i čestitara;
- ideja o organizaciji manifestacije dana Svete Kate i Elizabete čiji je cilj njegovanje starih običaja pjesmama i recitacijama koje se koriste pri čestitanju imendana Katama i Eržebetima (Elizabetama).“

<http://www.petlovac.hr/zajednica/kulturno-umjetnicka-drustva>

Crkva "Sv. Mihaela", Novi Bezdan

1935. g. na inicijativu učitelja Belana položen je kamen temeljac za novu crkvu, koja je 1937.g. sagrađena na spomen Svetog Mihaela.

<http://www.petlovac.hr/o-nama/zupe>

LUČ

Luč

Župa Luč je smještena na sjeverozapadu Baranje na samoj granici s Republikom Mađarskom. Staro je mjesto i župa koje vatikanski arhiv spominje 1333. godine. U središtu mjesta je Župna crkva "Sv. Marije Magdalene" koja je podignuta u starini i stoga je zaštićeni spomenik kulture. Poslije odlaska Turaka stanovnici se nisu naselili na starome mjestu već južno uz župnu crkvu, koja je prije bila udaljena pola sata hoda. Župni stan na novoj lokaciji sagrađen je 1770. godine i u njemu i danas prebiva župnik. Prvi župnik o kojem se zna više podataka je Pavao Liepi, rođen u Dubrovniku 1665. godine, a u Luč za župnika dolazi 1712. godine. Župa ima dvije filijale, Šumarinu i Beljsko naselje Širine.

<http://www.petlovac.hr/o-nama/zupe>

Crkva Sv. Marije Magdalene

„Crkva Sv. Marije Magdalene u Luču ima veliko značenje među sakralnim građevinama na prostoru Baranje. Mještanima Luča poznata je predaja kako je crkva iz turskog vremena. Bila je, naime, vojni objekt u svrsi turskog skladišta, a oko nje nalazilo se tursko groblje. Predaja obuhvaća posttursko vrijeme jer stanovništvo nije bilo upoznato sa zbivanjima baranjskog srednjovjekovlja. Iz Kanonskih vizitacija Pečuške biskupije saznajemo da se u mjestu Luč nalazi crkva velike starine, za koju nitko ne zna kada je sagrađena. U njima možemo uočiti da se nakon odlaska Turaka iz Baranje ne gradi nova crkva, nego se na postojećoj

obavljaju radovi uređivanja i dogradnje, a predaja koja postoji kod mještana utemeljena je na povijesnim događajima.

Radovi na obnavljanju crkve potaknuli su detaljnija ispitivanja i istraživanje. Izvršena su sondiranja žbukanih i bojanih slojeva zidova kao i sondiranja i arheološka istraživanja tla. Ono što je otkriveno daje svjetliju sliku tijeka prošlosti na ovom prostoru, a samoj crkvi i mjestu daje značajniju ulogu u baranjskoj povijesti.

Analiziranjem temelja crkve u Luču utvrđena su tri elementa koji ju svrstavaju u kategoriju ranosrednjovjekovnih građevinu. Prvi element je postojanje ulomaka rimskih crepova kojima je crkva bila pokrivena. Sljedeći element su lomljene rimske opeke, a kao treći element označene su dimenzije najstarijeg prostora. To nas upućuje na činjenicu kako crkvu u Luču možemo povezati sa sličnim objektima koji su nastali u isto vrijeme, primjerice crkva Sv. Ilike na Meraji u Vinkovcima ili romanička benediktinska opatija na Rudini kod Požege. Opravdano se možemo zapitati radi li se u Luču o crkvici koja je nastala u okolnostima zakonskih odredbi o naseljavanju i pokapanju vjernika u blizini vjerskog objekta (svostveno zakonima vladavine ugarsko-hrvatskih kraljeva) ili o crkvici zaboravljenog samostana kojem povjesni izvori nisu bili naklonjeni.

Otkriće temelja ranosrednjovjekovne crkve u Luču mora se uzeti u obzir i u budućoj raspravi o porijeklu kamenog ulomka oltarne pregrade pronađenog na nalazištu Sarkany kod Belog Manastira, tim više što se u vrijeme nastanka fragmenta jedini objekat tog tipa, građen iz čvrstog materijala, nalazio u Luču. To možemo protumačiti kao činjenicu da je i prije sredine XIII. stoljeća postojala crkva građena od čvrstog materijala, oštećena tijekom tatarskog prodora 1241.godine.“

„Luč - zaustavljeni vrijeme ili govor prošlosti“, Milan Blašković, prof. povijesti, Godišnjak Ogranka Matice hrvatske u Belom Manastiru, br. 8/2011, Beli Manastir, 2012. god.

BARANJSKO PETROVO SELO

Baranjsko Petrovo Selo

Baranjsko Petrovo Selo nalazi se u općini Petlovac, a smjestilo se u sjeverozapadnom dijelu Baranje, na cesti Belišće - Beli Manastir, 6 km od grada Belišća, 14 km od sjedišta Baranje, Belog Manastira, 1 km od granice s Mađarskom i 14 km od mađarskog grada Šikloša.

Podrijetlo imena Baranjskog Petrovog Sela nije nigdje zapisano, a po pričanju ljudi dobilo je ime po nekom Petru, mještaninu, a kako je bilo više sela s tim imenom, imenu je dodana mjesna oznaka prema regiji u kojoj se nalazi. Mađari su selo nazivali *Pitarda*, što praktično znači isto. Kasnije, u svakodnevnoj komunikaciji, uobičajio se naziv *Petarda* koji je i danas u uporabi. Baranjsko Petrovo Selo u svojoj je povijesti dijelilo sudbinu Baranje. Tako je, 1526. godine, nakon Mohačke bitke, zajedno s ostatkom Baranje i Ugarske došlo pod tursku vlast.

O Baranjskom Petrovom Selu u vrijeme osmanlijske vlasti (1526.-1687.) ima vrlo malo pisanih podataka. Prema usmenoj predaji u selu je postojala džamija koja je bila na mjestu sadašnjeg mjesnog groblja. Ona je odlaskom Turaka pretvorena u katoličku crkvu.

1910. godine izgrađena je i pruga Beli Manastir - Baranjsko Petrovo Selo. Željeznička postaja u Baranjskom Petrovom Selu otvorena je 1910. godine. Na žalost, pruga je 1966. godine, kao nerentabilna, ukinuta, a tračnice su izvađene i prodane.

Pošta je u Baranjskom Petrovom Selu otvorena 1884. godine. Škola se spominje još 1785. godine, ali se u tom izvješću spominje da je premještena u župu Beremend. Škola u Baranjskom Petrovom Selu izgrađena je 1847. godine i imala je samo jednu učionicu, a nastava je održavana na hrvatskom i mađarskom jeziku.

1903. godine u središtu mjesta napravljena je Crkva posvećena mučeniku Sv. Lovri, koji je i danas titular crkve i slavi se 10. kolovoza. Narod taj blagdan naziva *kirvaj*.

U Baranjskom Petrovom Selu osniva se već 1927. godine ogrank Hrvatske seljačke stranke, kao i Gospodarska sloga. Osniva se u mjestu „Seljačka sloga“. Osnivaju se tamburaški, športski, folklorni i ina ogranci Seljačke slike.

Za vrijeme komunizma, zbog svojih stavova mnogi su mještani završili u zatvoru, a selo nije dobivalo nikakva sredstva za gradnju infrastrukture. Selo nije bilo elektrificirano niti je kroz njega postojala tvrda cesta. I pored svega toga, 1962. godine, narod svojim vlastitim novčanim sredstvima financira elektrifikaciju. Tako je u Baranjskom Petrovom Selu prva žarulja zasvjetila 20. kolovoza te godine što donosi novi životni preokret za sve mještane. Do 1962. godine u selu su bila samo tri radioaparata, i to na akumulator i baterije. Prvi televizor imala je mjesna gostonica odmah po uvođenju električne energije. Godine 1965. gradi se cesta kroz selo, i to na potezu Baranjsko Petrovo Selo - Torjanci. 1966. godine vlada ukida željezničku prugu Baranjsko Petrovo Selo - Beli Manastir, a za uzvrat asfaltira cestu Baranjsko Petrovo Selo - Beli Manastir. Uvodi se autobusni promet. Sedamdesetih godina 20. st. znatan dio aktivnog stanovništva odlazi na privremeni rad u Njemačku, što dovodi do porasta životnog standarda u selu.

Početkom devedesetih, Jugoslavenska narodna armija naoružava srpska sela. Dobro naoružani Srbi uz pomoć dragovoljaca iz Srbije postavljaju blokadu prometnica te paraliziraju kompletan promet u Baranji. Napad na selo započeo je 22. kolovoza 1991. godine, oko 17 sati, napadom jugoslavenskog zrakoplovstva koje je bombardiralo središte mjesta, kao i položaje mjesnih straža. Osim materijalne štete, na sreću ljudskih gubitaka nije bilo. Rukovodstvo mjesta donijelo je odluku da se svi mještani evakuiraju te da se evakuacija izvrši na potezu Baranjsko Petrovo Selo - Skela, Belišće. Od toga dana počinje sedmogodišnja agonija stanovništva koje je raspršeno širom Hrvatske. Izbjeglo je oko 90% pučanstva, a u mjestu su ostali mahom stari ljudi.

Pripadnici seoskih straža formiraju Baranjsku četu u selu Bistrinci te se uključuju u postrojbe Zbora narodne garde, odnosno u 107. brigadu Hrvatske vojske sa sjedištem u Valpovu. Preko 130 mještana uključilo se aktivno u obranu domovine. Jedan dio njih poginuo je u Domovinskom ratu. Oni koji su ostali u selu bili su izloženi teroru i pljački. Ubijeno je sedam civila, mještana Baranjskog Petrovog Sela. Napuštene kuće naseljavaju Srbi iz zapadne Slavonije.

Mještani Baranjskog Petrovog Sela prvi puta su, nakon godina progona, na Dan mrtvih 1996. godine posjetili svoje selo. Vlast polako, ali sigurno, prelazi u hrvatske ruke da bi napokon 15. siječnja 1998. godine bila uspostavljena hrvatska vlast. Započinje obnova kuća.
usp. Franjo Kuna, „Baranjsko Petrovo Selo“, Godišnjak Ogranka Matice hrvatske u Belom Manastiru, br. 5/2008., Beli Manastir, 2009. god.

Petaračke buše

Poklade su kalendarski običaj smješten u razdoblje između Bogojavljanja (6. siječnja) i Korizme. Vrhunac toga zbivanja je posljednja nedjelja, ponedjeljak i utorak prije Pepelnice (Čiste srijede). Obilježavaju ga maskirane ophodnje, zabave, veselje, ludovanje i razuzdanost, te obilje jela i pila.

Korijeni tog običaja su pretkršćanski i u prvom redu magijskoga, apotropejskoga značenja: prerušavanjem, oblačenjem odjeće s naopake strane, zaglušnom bukom, sipanjem pepela i sl. trebalo je otjerati zimu, demone i zle sile te odbiti njihovo djelovanje od ljudi, stoke, domova i usjeva.

Pokladni običaji redovito završavaju pogrebnom povorkom u kojoj idu prerušeni likovi fašnika, tužitelja, sudac i krvnik koji će spaliti fašnika. *Fašnik* utjelovljuje sve zlo koje se tijekom prošle godine dogodilo, zato ga osuđuju na smrt spaljivanjem, što je završni čin razuzdanih pokladnih svečanosti.

Stoljetni običaj *búša* ili *fašangi* kod baranjskih se Šokaca održao od vremena Turaka. Baranjeni povezuju pokladne običaje sa sjećanjem da su Šokci istjerali Turke iz Mohača. Búše su zakrabuljeni ili preodjeveni sudionici pokladnih običaja.

Prema dosadašnjim rezultatima istraživanja búše se mogu podijeliti na dva tipa: *podunavski* i *podravski*. Mi pripadamo u tip podravskih búša koje se razlikuju od Podravaca po tome što se nikad nisu upotrebljavale drvene maske niti ih se izrađivalo. Razlika je i to što u podravskih búša nikad nije bio običaj paljenja vatre. Obje skupine zvale su búše prema svome izgledu i opremi: *strašne búše i lipe búše*.

Ta tri dana ludovanja u Baranjskom Petrovom Selu zovu se *pokladna nedjelja*, *pokladni ponедjeljak* i *pokladni utorak*. Na pokladnu nedjelju bilo je najmanje obučenih buša. Svi su se čuvali za posljednja dva dana. U ponedjeljak se kreće na oblačenje već poslije ručka i ostaje se dugo u noć pjevajući u *bircuzu*. Utorak je glavni dan kao vrhunac pokladnog slavlja. Buše su cijeli dan u selu, a navečer su u gostionici uz pratnju tamburaša.

Poslijе ponoći je jedan bušo znao pepeliti sve prisutne, jer valjalo se očistiti od grijeha nakon prošlih *grišnih* dana.

U našem selu su se poklade smatrале i *stranskim danima*, što značи vilinskim ili vampirskim. Postojala su neka magijska vjerovanja. Tih dana se nije prelo, trebao se peći kruh da i bundeve narastu kao kruh, nije se smjelo krpati jer kokoši neće moći nesti jaja – zašit će im se g....., itd. Poklade su dani obilja i raznolikosti u šali i u hrani, veselju i slobodi.

Petarčani godinama žive za poklade, lude dane uoči Čiste srijede. Zaposleni ljudi uzimaju godišnji odmor, poneki i bolovanje, učenici ne pohađaju nastavu pa makar dobili neopravdane sate. Organizacija oko ostanka u selu tih dana je velika i svatko se nekako snađe. Búše su se obilježavale na stari, uobičajen način kao tri dana ludovanja, ali očito nas vrijeme mijenja, pa dolazi i do mijenjanja nekih običaja. U samoj srži sve je isto, samo što su se sad ti običaji uzdigli do statusa manifestacije. Za to su zaslužni mještani Baranjskog Petrovog Sela kojima je stalo da se običaji ne zaborave, ali da se zabave i privuku i mještani okolnih mjesta i posjetitelji s one strane Drave.

Male poklade započinju manifestaciju ludih petaračkih dana. Održavaju se tjedan dana prije velikih poklada. Male búše oponašaju velike. Poneki se oblače u prelijepo narodne nošnje, lice im je pokriveno koprènom pa pjevaju po ulicama, uđu i u nečije dvorište i plešu. Katkad bivaju i darivani *jajcima*. Djevojčice se obuku kao žene i kao djevojke, a dječaci kao odrasli ljudi. Oblačenjem velike odjeće, trpanjem jastuka na mjesto stomaka i stražnjice, iskriviljavanjem hoda i čudnim glasanjem postaju netko tko nisu. Tada im je dozvoljeno i ruganje odraslima i trčanje za manjom djecom. Nađe se tu i poneki strašni bušo. Strah od búša je poželjan od

malih nogu i to je sastavni dio tradicije. Male búše moraju paziti kome će se zamjeriti kako se veliki ne bi osvetili već sljedeće nedjelje.

Organizatori pozivaju nekoliko malih KUD-ova koji se dolaze predstaviti u mimohodu. Nakon šetnje kroz selo vraćaju se u Dom kulture gdje počinje program predstavljanja malih KUD-ova koji njeguju svoje običaje. Poneki prikazuju običaje vezane uz poklade, a poneki običaje svoga mesta.

Velike poklade počinju tijedan poslije malih poklada. *Lipe búše* obučene u lijepo nošnje s koprenom ili velom preko lica ne nose šibe i ne vijaju djecu. Djevojke se oblače u muškarce, a muškarci u djevojke. One pjevaju pjesmice vezane uz poklade, ali i bećarce iz svatovskih svečanosti. Vesele se prolazeći kroz selo. *Strašne búše* nose šibu i iznenadno povijaju djecu. Ako ih uhvate malo ih namlate da se sjećaju strašnih buša do sljedeće godine.

Pokladna nedjelja je danas također malo organizirana. U Petardi aktivno djeluje KUD „Seljačka sloga“ pa je on domaćin drugim KUD-ovima koji žele doći sudjelovati u manifestaciji *Petaračke búše*. Organizatori se mogu pohvaliti dobrim odazivom KUD-ova iz Mađarske, Slavonije i okolnih

baranjskih sela. Mimohod grupa sa sviračima kreće ispred Doma kulture prema izlazu iz sela. Mještani koji žele primiti goste u svoj dvor otvaraju kapije, namještaju stol sa obiljem kolačića i pića gdje se lipe búše mogu okrijepiti i podmazati grlo za što bolje pjevanje. Uz njih ulazi i poneki strašni bušo koji također traži okrjeput. I on je dobrodošao. Lipe búše pjevaju, igraju kolo uz tamburaše pa se i neki domaćini pridruže kolu. Nakon što se obide selo svi se vraćaju u Dom kulture gdje počinje program predstavljanja njihovih pokladnih običaja.

Uvijek se nađe neka grupa koja na kraju izazove smijeh cijele dvorane. Na taj način pokazuju da ovo nije ozbiljna smotra KUD-ova nego druženje i šala. Na kraju programa čekaju svirači

koji će svirati koliko je god potrebno, jer je organizatorima u cilju dobro se pokazati i zaslužiti dolazak istih KUD-ova i nagodinu. Nakon poslužene većere plešu se kola, sitne bole, jabučice, Todore, ranče ... i slavi se do kasno u noć.

Pokladni ponedjeljak je dan kada se neki opet oblače u lipe, a neki u strašne búše. Također se obilazi selo, jede se i piće. Toga dana nema gostiju pa strašne buše mogu raditi nepodopštine kakve žele jer ne moraju misliti na druge. Veselje traje do kasno u noć.

Pokladni utorak započinje vrlo rano. Organizatori cijele manifestacije Petaračkih buša dižu se prije zore i stavlju vola na ražanj. Skupljaju se svi oko vola i prepričavaju događaje proteklih dana i iznose planove za posljednji dan poklada.

Poslije ručka spremaju se strašne búše i kreću kroz selo u povorci do središta sela. Oni djeluju zastrašujuće. Lica su im pod maskama, a kožuh i/ili neka druga odjeća preokrenuta je naopako. Povezani su užetom ili štrangom, platnene gaće napunjene slamom, na nogama opanci, cipele ili čizme. Nose instrumente za pravljenje buke. Glas im je dubok ili piskutav, promijenjen. Pravi buš je bio onaj koji se mogao nositi s teretom maske koju nosi i uz to još praviti gluparije. Morao je moći trčati, tući po kapiji, ganjati djecu, praviti štetu po dvorištima jer za njima samo ostaje nered. Búše sve pokidaju, poruše i prkose. Posebno su zalazili u kuće gdje su znali da će biti dobro pogosteni vinom ili rakijom. Djeca, koja ih cijelo vrijeme prate, viču rugalice.

Već je napomenuto da se vatra u podravskim selima nije palila, to je novina koja je uvedena nakon reintegracije. Kada se svi spuste u centar sela započinje se s ceremonijom čitanja govora kojim se „bocne“ sve one koji su to protekle godine zaslužili. Bude tu smijeha, ali i vrijedanja. Ništa se ne bi trebalo uzimati preozbiljno, samo kao ludorija. Pisci tih govora uvijek imaju puno posla pratiti trenutno stanje u selu, regiji, pa i državi. Nema pravila za pisanje, čitanje i ruganje. Sve smiju komentirati jer je ovih dana vlast njihova i nitko im ništa ne može. Nakon tog govora strašne búše šeću kroz selo i kada se umore vraćaju se u Dom kulture gdje se ludiraju, plešu, skaču i vesele.

Poslijepodnevnu odjeću većinom odlaze skinuti jer su prepoznati. Ponovno se oblače za veliku zabavu pod maskama. Te maske su pomno izrađene i cilj je opet ne biti prepozнат dok god se ne odlučuje o nagradama za najstrašnijeg i najljepšeg bušu, kao i za najljepši par búša. Svatko ima pravo sudjelovanja, a žiri bira maske i nagrađuje ih. Nakon toga slijedi veselje do jutra, iako je već od ponoći Čista srijeda.

usp. Marijana Kuna, „Petaračke buše“, Godišnjak Ogranka Matrice hrvatske u Belom Manastiru, br. 5/2008., 2009. god.

KUD „Seljačka sloga“

KUD „Seljačka sloga“ iz Baranjskog Petrovog Sela ima dugu tradiciju djelovanja. Osnovano je daleke 1936. godine i kroz njega su prošle brojne generacije Petarčana kojima su narodni običaji u srcu. Ovaj KUD je kroz brojna desetljeća svoga postojanja, uz prekid tijekom Domovinskog rata, redovito nastupao na brojnim kulturnim manifestacijama u Hrvatskoj – Smotri folklora u Zagrebu, Đakovačkim vezovima, Vinkovačkim jesenima idr.

KUD ima folklornu sekciju odraslih, tamburašku sekciju i dječju folklorna sekciju. Svoj prvi nastup dječja folklorna sekcija, koja broji dvadesetak djece od 5 do 12 godina, imala je na božićnoj priredbi 2009. godine. Također su posjetitelje oduševili i na „Đakovačkim bušarima“ i „Đakovačkim vezovima“.

<http://www.petlovac.hr/zajednica/kulturno-umjetnicka-drustva>

Župna crkva „Sv. Lovre đakona i mučenik“ Baranjsko Petrovo Selo

„Lovro je bio učenik pape Siksta II., koji ga je zbog njegovih mладенаčkih vrlina, a osobito nevinosti, ljubio kao što otac ljubi najboljega sina te ga, unatoč mladoj dobi, uvrstio među sedmorici uglednih rimske đakona. Štoviše, stavio ga je kao protodjakona svima na čelo. Iskazavši mu tako

veliko povjerenje, Papa mu je prorekao da ga čeka teška borba za vjeru u Krista. A to je nešto što mlado idealno srce samo poželjeti može. Papa mu je doslovno rekao: “Mene Gospodin štedi jer sam slab starac, no tebi je odredio slavnu pobjedu.” Nakon tih utješnih i ohrabrujućih riječi Papa je rekao đakonu Lovri neka povjerenju mu crkveno blago podijeli siromasima. On je to

poslušao te pošao u Hipolitovu kuću, u kojoj je bila ubožnica za siromahe što ih je već prije pomagao. Sve im je podijelio. Stoga je mogao za vrijeme Valerijanova progonstva, kad ga je sudac istražitelj upitao za blago Crkve, uprti prst u siromahe te reći: "Evo blaga Crkve!" Na to je bio mučen, izbičevan te na roštilju spaljen. Nalazeći se na tom užarenom strašnom mučilu, dobacio je okrutnom tiraninu: "Na jednoj sam strani pečen, okreni me na drugu!" Mučeništvo se sv. Lovre prema pouzdanim pisanim izvorima zbilo 10. kolovoza 258.

U crkvi se nalaze orgulje koje je izgradio Josef Angster 1903. godine.

Filijale crkve „Sv. Lovre đakona i mučenika“:

Crkva „Srce Isusovo“, Torjanci

Crkva „Sv. Mihaela“, Novi Bezdan“

<http://www.petlovac.hr/o-nama/zupe>

Pućke pjevačice župne crkve Sv. Lovre đakona i mučenika

„Pućke pjevačice župne crkve sv. Lovre đakona i mučenika iz Baranjskog Petrovog Sela organizirano djeluju od 2002. godine, kada se pojavljuju na prvoj baranjskoj smotri crkvenog pućkog pjevanja Marijo, svibnja kraljice u Topolju. Od tada samostalno i uz pomoć starijih pjevačica (kazivačica) kontinuirano obnavljaju stare crkvene pućke napjeve koji pod utjecajem suvremenih glazbenih kretanja u liturgiji pomalo padaju u zaborav. Iznimno je važno i hvale vrijedno nastojanje pućkih pjevačica iz Baranjskog Petrovog Sela da od zaborava otrgnu i za sljedeće naraštaje sačuvaju svoju iznimno bogatu pasionsku i cjelokupnu kulturnu, materijalnu i duhovnu, baštinu. Ovi napjevi istaknuti su segment hrvatske crkvene glazbe u kojem se zrcali, u hrvatskom narodu duboko ukorijenjena, pućka pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji.

Pućke pjevačice crkve sv. Lovre iz Baranjskog Petrovog Sela izdale su CD „Marijo, o mili glas - marijanski napjevi iz Baranje“. Nakladnici izdanja bili su Centar za kulturu Grada Belog Manastira, Ogranak Matice hrvatske u Belom Manastiru i KUD Seljačka sloga, Baranjsko Petrovo Selo. CD je snimljen u suradnji s Redakcijom narodne glazbe Glazbenoga programa Hrvatskog radija u župnoj crkvi Svetoga Lovre u Baranjskom Petrovom Selu. Realizaciju projekta potpomogli su: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Đakovačko-osječka nadbiskupija, Hrvatsko društvo skladatelja, Osječko-baranjska županija, HDS ZAMP i Općina Petlovac.

Vrijednost ovog nosača zvuka utoliko je veća jer se crkveno pučko pjevanje na području Baranje, od 2011. godine nalazi na listi Ministarstva kulture kao zaštićeno nematerijalno kulturno dobro Republike Hrvatske.

usp. Godišnjak Ogranka Matice hrvatske u Belom Manastiru, br. 10/2013., 2014.

Vodica - Kapelica Marije Divice Pomoćnice

Prema legendi, dok su žene kopale na rudini zvanoj brig, jedna od njih je zamahnula i ispod motike pojavila se tekućina slična krvi. Nakon toga ta je žena oboljela, a kad je ozdravila zavjetovala se da će na tom mjestu iskopati bunar. Poslije je bunar iskopan i na tom mjestu je sagrađena kapelica koja je krajem 19. stoljeća postala mjesto velikog hodočašća stanovnika okolnih mjesta te sve do Pečuha i Subotice. O veličini tih hodočašća govori podatak da je veći dio novca za izgradnju crkve u selu prikupljen od milodara hodočasnika. Nakon Drugoga svjetskog rata bila su zabranjena okupljanja na Vodicama i hodočašća, a kapelicu koriste samo mještani na velike Marijanske blagdane. U Domovinskom ratu kapelica je uništena, a Marijin kip je spašen i poslije vraćen u obnovljenu kapelicu.

Tekstovi za edukacijske ploče i turističku signalizaciju

Edukacijske ploče u hrvatskom dijelu rute biti će locirane na definiranim lokacijama na kulturnoj ruti, pokraj sjenica, crkvi i u središtima mjesta: Petlovac, Baranjsko Petrovo Selo, Luč i Novi Bezdan. Grafičko rješenje na edukacijskih pločama, turističkoj signalizaciji i mapi rute, aktivnosti su za koje je zadužen LB i biti će objavljene kasnije.

Uz osnovne elemente promidžbe koji su obavezni sukladno Uputama za provedbu komunikacijski uvjeta za projekte, 16 edukacijskih proba će sadržavati sljedeće tekstove:

Tekstovi za edukacijske ploče koje će se nalaziti u središtima mjesta

Petlovac

Županija: Osječko-baranjska

Općina: Petlovac

Zemljopisne koordinate: 45°45'31"N 18°31'41"E

Stanovništvo (2011.): 714

Pošta: 31321 Petlovac

Petlovac je današnje ime dobio 1920. godine odredbama Trianonskog mirovnog ugovora nakon raspada Austro-Ugarske monarhije. Povijest naselja datira još iz starog rimskog doba, a današnji Petlovac je osnovalo Beljsko vlastelinstvo 1752. godine. Završetkom Drugog svjetskog rata 1944. u Baranji većinsko njemačko pučanstvo se iseljava iz Petlovca, a u njihove prazne domove nova vlast dovodi ljudi iz Međimurja, zbog sličnosti zemljišta i susjedstva s Mađarskom.

U Petlovacu nalazi se crkva „Našašća Sv. Križa“ koju je 1772. godine izgradio Franjo Ksaver Pfeleger koji je došao iz Župe Ibafa u Petlovac i koji je odlikovan zlatnim križem zbog pobožnih zasluga 1877. godine.

Baranjsko Petrovo Selo

Županija: Osječko-baranjska

Općina: Petlovac

Zemljopisne koordinate: 45°45'18"N 18°28'10"E

Stanovništvo (2011.): 525

Pošta: 31322 Baranjsko Petrovo Selo

Podrijetlo imena Baranjskog Petrovog Sela nije nigdje zapisano, a po pričanju ljudi dobilo je ime po nekom Petru, mještaninu, a kako je bilo više sela s tim imenom, imenu je dodana mjesna oznaka prema regiji u kojoj se nalazi. Mađari su selo nazivali *Pitarda*, što praktično znači isto. Kasnije, u svakodnevnoj komunikaciji, uobičajio se naziv *Petarda* koji je i danas u uporabi.

Baranjsko Petrovo Selo u svojoj je povijesti dijelilo sudbinu Baranje. Tako je, 1526. godine, nakon Mohačke bitke, zajedno s ostatkom Baranje i Ugarske došlo pod tursku vlast i prema usmenoj predaji u selu je postojala džamija koja je bila na mjestu sadašnjeg mjesnog groblja. Ona je odlaskom Turaka pretvorena u katoličku crkvu.

U Baranjskom Petrovom Selu nalazi se Župna crkva „Svetog Lovre đakona i mučenika“ koja je izgrađena 1903. godine kada je i Josef Angster izradio vrijedne orgulje za ovu crkvu.

Luč

Županija: Osječko-baranjska

Općina: Petlovac

Zemljopisne koordinate: 45°47'07"N 18°32'08"E

Stanovništvo (2011.): 435

Pošta: 31300 Beli Manastir

U Luču se nalazi najstarija crkva u hrvatskom dijelu Baranje. Ova srednjovjekovna crkva u Luču zaštićeni je spomenik kulture izgrađena na prijelazu 11. u 12. stoljeće. Luč je jedno od najstarijih naselja u Baranji u kojem se, na rubovima naselja, moglo pronaći opeke i topovske kugle na dubini od 50 cm u zemlji. Za vrijeme Turaka selo je brojilo i preko 3.000 stanovnika. Crkva „Svete Marije Magdalene“ izgrađena je 1721. godine i ima veliko značenje među sakralnim objektima u Baranji budući da je to crkva koja je izgrađena još u tursko vrijeme.

Novi Bezdan

Županija: Osječko-baranjska

Općina: Petlovac

Zemljopisne koordinate: 45°44'17"N 18°27'52"E

Stanovništvo (2011.): 300

Pošta: 31322 Baranjsko Petrovo Selo

Tradicionalno se za Antunovo održava dan sela, kada se organizira izložba u Mađarskoj kući te razna natjecanja, poput ribolovnog natjecanja i natjecanja u kuhanju fiša. Kulturni život i mađarske narodne običaje Novog Bezdana njeguje kulturna udruga „Novi Bezdan“ koja, pored redovnog rada, organizira većinu manifestacija i kulturnih događanja u selu.

U Novom Bezdanu može se vidjeti crkva „Svetog Mihaela“, izgrađena 1935. godine na spomen Svetom Mihaelu.

Tekstovi za edukacijske ploče koje će se nalaziti pored crkava

Crkva „Našašća Sv. Križa“ u Petlovcu

Crkva je sagrađena 1772. godine. Nakon što se odvojila od Župe Luč, 1859. godine prvim upraviteljem Župe Petlovac postaje Ferninand Schreir, rođ. 1827. godine u Pečuhu, gdje je završio studije i 1850. godine postao svećenikom. Bio je kapelan u Olaszu, Batakszku, Mohaču i Popovcu. Godine 1862. imenuje se za župnika Župe Petlovac, a 1864. godine morao je iz ovih krajeva otići zbog nekih sporova pa se zamijenio sa župom Ibafom. Živeći u Ibafi uzeo

je i mađarsko prezime Hangai, a Franjo Ksaver Pfleger je 1864. godine došao iz župe Ibafa u Petlovac te je 1877. godine odlikovan zlatnim križem zbog pobožnih zasluga.

Za detaljnije informacije posjetite www.coultroute.hu

Župna crkva „Svetog Lovre đakona i mučenika“ u Baranjskom Petrovom Selu

Lovro je bio učenik pape Siksta II., koji ga je zbog njegovih mладенаčkih vrlina, a osobito nevinosti, ljubio kao što otac ljubi najboljega sina te ga, unatoč mladoj dobi, uvrstio među sedmoricu uglednih rimskih đakona. Štoviše, stavio ga je kao protođakona svima na čelo. Iskazavši mu tako veliko povjerenje, Papa mu je prorekao da ga čeka teška borba za vjeru u Krista. A to je nešto što mlado idealno srce samo poželjeti može. Papa mu je doslovno rekao: "Mene Gospodin štedi jer sam slab starac, no tebi je odredio slavnu pobjedu." Nakon tih utješnih i ohrabrujućih riječi Papa je rekao đakonu Lovri neka povjereni mu crkveno blago podijeli siromasima. On je to poslušao te pošao u Hipolitovu kuću, u kojoj je bila ubožnica za siromahe što ih je već prije pomagao. Sve im je podijelio. Stoga je mogao za vrijeme Valerijanova progona, kad ga je sudac istražitelj upitao za blago Crkve, uprti prst u siromahe te reći: "Evo blaga Crkve!" Na to je bio mučen, izbičevan te na roštilju spaljen. Nalazeći se na tom užarenom strašnom mučilu, dobacio je okrutnom tiraninu: "Na jednoj sam strani pečen, okreni me na drugu!" Mučeništvo se sv. Lovre prema pouzdanim pisanim izvorima zabilo 10. kolovoza 258. U crkvi se nalaze orgulje koje je izgradio Josef Angster 1903. godine.

Za detaljnije informacije posjetite www.coultroute.hu

Crkva Sv. Marije Magdalene u Luču

Crkva ima veliko značenje među sakralnim građevinama na prostoru Baranje. Mještanima Luča poznata je predaja kako je crkva iz turskog vremena. Bila je, naime, vojni objekt u svrsi turskog skladišta, a oko nje nalazilo se tursko groblje. Predaja obuhvaća posttursko vrijeme jer stanovništvo nije bilo upoznato sa zbivanjima baranjskog srednjovjekovlja. Iz Kanonskih vizitacija Pečuške biskupije saznajemo da se u mjestu Luč nalazi crkva velike starine, za koju nitko ne zna kada je sagrađena. U njima možemo uočiti da se nakon odlaska Turaka iz Baranje ne gradi nova crkva, nego se na postojećoj obavljaju radovi uređivanja i dogradnje, a predaja koja postoji kod mještana utemeljena je na povijesnim događajima. Otkriće temelja ranosrednjovjekovne crkve u Luču mora se uzeti u obzir i u budućoj raspravi o porijeklu kamenog ulomka oltarne pregrade pronađenog na nalazištu Sarkany kod Belog Manastira, tim više što se u vrijeme nastanka fragmenta jedini objekat tog tipa, građen iz čvrstog materijala, nalazio u Luču. To možemo protumačiti kao činjenicu da je i prije sredine XIII. stoljeća postojala crkva građena od čvrstog materijala, oštećena tijekom tatarskog prodora 1241.godine."

Za detaljnije informacije posjetite www.coultroute.hu

Novi Bezdan

Godine 1935. g. na inicijativu učitelja Belana položen je kamen temeljac za novu crkvu, koja je 1937.g. sagrađena na spomen Svetog Mihaela. Katolička crkva u Novom Bezdanu filijala je „Crkve Svetog Lovre đakona i mučenika“ koja se nalazi u Baranjskom Petrovom Selu. Povijesne činjenice o razvoju ove crkve su malo poznate i do sada nisu pronađeni značajniji povijesni zapisi o ovoj crkvi.

Za detaljnije informacije posjetite www.coultroute.hu

Tekstovi za ploče koje će se nalaziti pored sjenice i odmorišta

Petlovac 1

Naziv projekta: Kreiranje tematske rute temeljene na izgrađenom kulturnom nasljeđu

Akrоним: Cultroute

Glavni korisnik: Općina Beremend

Projektni partner: Općina Petlovac

Iznos sredstava Europske unije: 165 060,65 EUR

Trajanje projekta: 12 mjeseci (1. listopada 2015. – 30. rujna 2016.)

Za detaljnije informacije posjetite www.coultroute.hu

Petlovac 2

Trgovina i pekarna „Kadulja“

Adresa: Rade Končara 46

Caffe bar Lambada

Adresa: Rade Končara 9

Udruga „Tradicijom za budućnost“

Adresa: Rade Končara 68

kontakt osoba: Violeta Perčić (MOB: +385 99 702 3481)

izrada suvenira

OPG Stjepan Malović

Adresa: Nova ulica 8

Kontakt osoba: Stjepan Malović (MOB: +385 91 174 7017)

Poljoprivredna proizvodnja

OPG Anita Andrašek-Mihaljević

Adresa: Beljska 10

Kontakt osoba: Anita Andrašek – Mihaljević (MOB: +385 92 323 47 02)

Poljoprivredna proizvodnja (ranč OKRAJAK, razvija socijalno poduzetništvo usmjereni djeci i marginaliziranim skupinama kroz aktivnosti; proizvodnju meda i pčelinjih proizvoda, učenje i brigu o domaćim životinjama, jahanje poni konja, kreativno provođenje slobodnog vremena i odmora i turističku ponudu najma prostora.

Dom kulture

Adresa: Rade Končara 31

Hrvatska pošta

Adresa: Rade Končara 48

Baranjsko Petrovo Selo 1

Naziv projekta: Kreiranje tematske rute temeljene na izgrađenom kulturnom nasljeđu

Akrоним: Cultroute

Glavni korisnik: Općina Beremend

Projektni partner: Općina Petlovac

Iznos sredstava Europske unije: 165 060,65 EUR

Trajanje projekta: 12 mjeseci (1. listopada 2015. – 30. rujna 2016.)

Za detaljnije informacije posjetite www.coultroute.hu

Baranjsko Petrovo Selo 2

Trgovina i pekarna „Relevo“

Adresa: Kolodvorska 41

Slastičarna „Dinamo“

Adresa: Glavna bb

Caffe bar „Petarda“

Glavna bb

Dom zdravlja Baranjsko Petrovo Selo

Adresa: Kolodvorska 67

Dom kulture

Adresa: Glavna bb

Luc 1

Naziv projekta: Kreiranje tematske rute temeljene na izgrađenom kulturnom nasljeđu
Akrоним: Cultroute

Glavni korisnik: Općina Beremend

Projektni partner: Općina Petlovac

Iznos sredstava Europske unije: 165 060,65 EUR

Trajanje projekta: 12 mjeseci (1. listopada 2015. – 30. rujna 2016.)

Za detaljnije informacije posjetite www.coultroute.hu

Luc 2

Trgovina i pekarna „Crvena jabuka“

Adresa: Vladimira Nazora 88a

Novi Bezdan 1

Naziv projekta: Kreiranje tematske rute temeljene na izgrađenom kulturnom nasljeđu

Akrоним: Cultroute

Glavni korisnik: Općina Beremend

Projektni partner: Općina Petlovac

Iznos sredstava Europske unije: 165 060,65 EUR

Trajanje projekta: 12 mjeseci (1. listopada 2015. – 30. rujna 2016.)

Za detaljnije informacije posjetite www.coultroute.hu

Novi Bezdan 2

Trgovina i pekarna „Relevo“

Adresa: Srednja bb

Etno kuća Novi Bezdan

Adresa: Lajoša Košuta 4

Kontakt osoba: Tunde Šipoš Živić (MOB: +385 99 226 8830)

Etnološka kuća mađarske baštine

OPG Ružić

Adresa: Lajoša Košuta 2

Kontakt osoba: Ružić (GSM: +385 31 748 053)

Dom kulture

Adresa: Srednja 8

Također, uz osnovne elemente promidžbe i vidljivosti koji su obvezni sukladno Uputama za provedbu komunikacijskih uvjeta za projekte, 10 znakova turističke signalizacije će upućivati na tri najbliža grada (dva u Hrvatskoj i jedan u Mađarskoj) i pokazivati udaljenost do tih gradova, mjerenu u kilometrima.